

www.jollibread.com

© 2021, Enric Lluch Girbés

© D'aquesta edició:

2022, Sanoma Infantil y Juvenil, SL i Edicions Voramar SA.

Jolibre és una marca registrada directament o indirectament per Grupo Santillana Educación Global SLU, llicenciada a Sanoma Infantil y Juvenil, SL.

València, 44. 46210 Picanya (València)

Telèfon: 96 159 43 90

ISBN: 978-84-16666-53-9

Depòsit legal: M-32414-2021

Printed in Spain – Imprés a Espanya

Primera edició: febrer de 2022

Directora de la col·lecció:

Maite Malagón

Editora executiva:

Yolanda Caja

Direcció d'art:

José Crespo i Rosa Marín

Projecte gràfic:

Marisol del Burgo, Rubén Chumillas, Julia Ortega,

Álvaro Recuenco i Laura Ruiz

Les matèries primeres utilitzades en la fabricació d'aquest llibre són reciclables i compleixen àmpliament amb la normativa europea de sostenibilitat, economia circular i gestió energètica.

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només es pot fer amb l'autorització dels seus titulars, llevat d'excepció prevista per la llei. Si en necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment, adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org).

Un tresor dins d'un calaix

Enric Lluch

Il·lustració de coberta de Tània García

jollibre

Amb les notes de final de curs, em vaig presentar a la ferreteria.

5

Quan mon pare va veure les notes, va girar el morro, es va fregar les mans, em va mirar de dalt a baix i va dir:

—No m'estranya gens ni miqueta. Tres carabasses i em semblen poques si tenim en compte el poc de temps que has dedicat a calfar la cadira per estudiar.

Després, es va capbussar dins del despatxet de la ferreteria, va restar-hi una estona parlant amb el mòbil —només vaig entendre les paraules «Tomàs», «rajoles» i «treballar»— i va tornar a aparèixer per sentenciar:

—A partir de dilluns, de peonet a l'obra. He parlat amb el senyor Tomàs i ja està solucionat.

Vaig posar cara d'ovella ofegada.

—Pare, jo vull seguir estudiant. Et promet que...

Em va tallar en sec:

—Això ja ho veurem. De moment, dilluns, a l'obra, a guanyar-te el plat de calent.

6 Vaig intentar agafar-me a qualsevol taula de salvació. I per això, vaig posar la millor cara de penedit que sabia interpretar.

—I no puc vindre ací a ajudar-te? Puc portar les comandes que et demanen els clients.

Mon pare s'havia fet càrrec del negoci familiar, Ferreteria La Moderna, des que el iaio s'havia jubilat.

—Ni pensar-ho! Em prendries el pèl i no faries ni gana de menjar. He dit a l'obra i és a l'obra.

Ma mare, que aquell dia començava els quinze dies de vacances que havia demanat a l'empresa on treballava, va tornar del carrer, va entrar a La Moderna i, en veure les notasses, va fer un sanglot, es va passar les mans pels cabells i va encetar un sermó que ja el voldria un capella amb aspiracions de cardenal. Va acabar dient:

—Bones vacances m'esperen. Ja sabia jo que tantes hores penjat del mòbil, de la tauleta dels

dimonis i de totes les punyetes no et podria portar altra cosa que un grapat de suspensos.

Va agafar aire i va prosseguir:

—Ara que, mentre et torna la gana d'estudiar, vindràs amb mi a cals iaïos i m'ajudaràs a fer neteja a fons. Començaràs per classificar els papers que hi ha als calaixos del menjador i de l'escriptori.

Neteja a fons! Els calaixos del menjador i de l'escriptori! Si n'hi havia més de vint! Classificar-los? Com?

Vaig mussitar:

—El pare m'ha dit que aniré a l'obra...

M'ho havia pensat a la velocitat d'un cotxe de Fórmula 1. Eliminada la possibilitat de la ferreteria, em quedaven les altres dues opcions. Si m'apuntava d'obrer, trauria pasta, poca o molta; però si anava a cals iaïos, de segur que no trauria ni un euro i, a més, coneixent la mare, hauria de classificar els papers com si es tractaren de documents secrets de la CIA. Això sense comptar-hi la granera, els draps de la pols, la fregona i el poal.

La mare, després d'una conversa quasi a cau d'orella amb el pare, va transigir amb l'opció de l'obra. Després d'exclamar:

—Ens mataràs a disgustos!

Tres! Me n'havien caigut tres: la Física i Química, la Geografia i Història i l'Anglès. I encara sort que el profe de Valencià, a última hora, em va fer una recuperació i vaig aconseguir traure un cinc pelat.

* * *

8

Em vaig presentar a l'obra vestit amb una granota blava bastant vella que utilitzava el pare per a anar al camp els caps de setmana.

La primera cosa que em va preguntar el senyor Tomàs va ser si sabia pastar algeps.

—No.

De seguida, si sabia què era un regle, un plom i una pastera.

—Tampoc.

Aleshores, va arrufar les celles i em va dir:

—I tu, què saps de l'obra?

—No res, senyor Tomàs.

Vaig estar més d'una hora amuntegant rajoles al costat d'una paret de la primera planta mentre la resta del personal s'entretenia amollant-me el que l i donava la gana:

—Mira com agafa les rajoles l'estudiant. Ni que foren pastilles de xocolate. Quina finesa!

—Ha, ha, ha! No n'agafes més de tres alhora, estudiantet, que et desfaran la pell de les manetes de xica fadrina que tens.

Després d'esmorzar, el senyor Tomàs se'n va anar a una altra obra i, llavors, un oficial que es deia Fargues em va manar que agafara un carretó i anara a l'ajuntament a demanar llum.

—I si veus algun home mudat i amb corbata a prop de l'obra, potser és un inspector de treball. Si és el cas, amolles el carretó, mamprens a córrer i t'amagues a casa fins que es faça de nit.

En arribar a l'ajuntament, el policia que custodiava la porta em va mirar de dalt a baix i va preguntar què volia:

—M'envia el senyor Fargues. M'ha manat que porte llum per a l'obra.

El policia, de primer, em va observar com qui estudia un mico vestit de sevillana i, de seguida, va esclatar un riure molt fort.

—Ves, xicot, ves, i digues al senyor Fargues que ja no en queda, de llum, a l'ajuntament, perquè l'alcalde l'ha venuda a pes als francesos.

Quan vaig tornar amb el carretó buit, el senyor Fargues em va enviar a la quarta planta.

—Mou, estudiant, pregunta per Borràs i que et done l'aparell d'adreçar pilars i el nivell de boles.

10 I el tal Borràs em va carregar al llom una caldereta de ferro i un cabiró que a penes cabia pel forat de l'escala. En tornar a la primera planta, el senyor Fargues es va posar més seriós que un titot i em va dir entre els riures de la resta del personal:

—Estudiantet, puja una altra vegada i digues a Borràs que vull els aparells nous.

Totalment rebentat, vaig tornar a casa per dinar.

—Com has quedat, fill?

—Fet pols i, damunt, m'han pres el pèl, mare.

—Paciència. Dina i recupera forces.

La vesprada encara va ser pitjor. Va arribar un camió amb sacs de ciment de cinquanta quilos per sac.

—Vinga, estudiantet, a descarregar encara que siga dos saquets, que aquesta faena obri els porus i endureix l'ànima —em va informar el senyor Fargues.

Al segon viatge, amb els cinquanta quilos carregats a l'esquena, em vaig esclafar com una bacora. Vaig intentar alçar-me i vaig tornar a caure, ara estés a terra com una sargantana amb les quatre potes estirades.

Entre riures, em van donar a beure aigua d'una botija. Mai no havia begut jo d'una botija! Em vaig remullar la granota de dalt a baix mentre el personal, xofer del camió de ciment inclòs, reien com si s'acabara el món.

11

Em vaig passar la resta de la vesprada carregant rajoles amunt i avall entre comentaris burletes i riures descontrolats.

—Porta-me'n una dotzena del nou, estudiantet, però espavila que la pasta se'm farà més dura que una pedra.

Quan vaig arribar a casa, em vaig deixar caure damunt del llit i em vaig posar a plorar com una magdalena.

La mare va entrar a l'habitació de puntetes.

—Què t'ha passat, fill?

Li vaig contestar amb els ulls plens de llàgrimes.

—S'han passat el dia burlant-se de mi.

I vaig rematar amb cara d'ovella ofegada:

—Aniré a cals iaïos a fer neteja i a classificar els papers.

Però mon pare no va veure massa clara la meua decisió.

12 —I si també et canses de fer neteja i de classificar papers, què fem? Et quedes tot el sant dia panxa cap amunt, rasant-te el melic i sense fer-ne ni un brot? Però, tu que t'has pensat? Que ets fill de marquesos?

—Que no, pare, que no, que faré neteja i classificaré els papers i ja està.

A l'hora de sopar, ma mare em va comunicar el pla que havia de seguir: de nou a onze del matí, a cals iaïos; d'onze a dues, a estudiar; a les dues, a dinar; després, una becadeta curta; de quatre a set, una altra passada d'estudi.

—Descansaràs una estona, soparem prompte i, si ton pare i jo veiem que la cosa funciona bé i compleixes com un home, podràs eixir amb els amics fins a les onze en punt.

Hi havia un parell de qüestions que em preocupaven.

—Tindrè paga? Podré gastar la tauleta i el mòbil?

La mare va mirar el pare i, a continuació, va decidir:

—Tindràs paga, però oblida la tauleta, perquè l'amagaré fins que els pollastres tinguen pèls. Ah! I veges què fas amb el mòbil. O te'l reballe a la primera séquia que trobe o l'utilitzes només durant les hores lliures. Així és que ja ho saps; tu tries: a l'obra o el pla que t'acabe d'explicar.

13

Em va vindre al cap la imatge del senyor Fargues, del municipal, del xofer del camió i de la resta d'obriers de la finca.

—Aniré a cals iaïos.

—I estudiaràs davant de mi i no eixiràs de casa fins després de sopar.

—Sí. I estudiaré i només eixiré de casa quan acabe de sopar.

—I el mòbil?

—No l'empraré fins que isca amb els amics. Però... la paga?

—La tindràs si fas les coses com Déu mana.

Bastant temps després, em vaig assabentar que el pare, el senyor Tomàs i l'oficial Fargues s'havien conxorxat per donar-me, en un sol dia, una lliçó que no oblidaria encara que visquera mil anys.

14 Els iaïos havien decidit, feia més d'un any, anar a viure a una residència a prop de la platja. A la mare se la van emportar tots els dimonis.

—Com heu de viure allà? Què dirà la gent? Que la vostra filla no vol saber res de vosaltres? Que no tinc entranyes?

La iaia sempre havia tingut un caràcter més dur que el ferro.

—Nosaltres anirem a viure on ens done la gana i el gust. I la gent pot dir i pensar el que li passe pel pirri.

El iaïo, amb to més suau, conciliador i transigent, va comentar que, com que estaven jubilats, volien gaudir del sol i de la platja, que la residència estava situada en un lloc preciós i que s'ho havien pensat molt bé.

I la iaia va rematar la discussió:

—A més, tot a peu pla, que no hi ha escales com aquí. Ah! I servits com uns senyors.

I, a continuació, em va amollar un bitllet de cinquanta euros.

—Perquè pugues convidar la núvia —va dir.

—No tinc núvia, iaia.

—Doncs te la busques.

Dos dies després, carregats amb dues maletes, es van dirigir a la parada de l'autobús.

15

—Que no ens porteu amb el cotxe, caram, que no estem impeditos i cada u té la seua faena.

I d'aquesta manera, el iaio i la iaia van anar a viure a una residència de la platja amb la promesa que, de tant en tant, sobretot per festes, tornarien al poble.

—I portem el mòbil, per si de cas.

* * *

La mare havia preparat sis caixes de cartó.

—Comença pels papers. Els rebuts, en una caixa; les cartes, en una altra; els diaris i les revistes, en aquesta; les factures, en la més menuda; les fotografies que trobes, en la de color blanc; la resta,

en la més gran. Quan acabes, netejarem els calaixos ben nets i, després, ho tornarem a posar tot al lloc. Entesos?

A continuació, es va posar una batota damunt de la roba que portava i va dir:

—I mentre tu classifiques els calaixos, jo començaré amb la neteja de la cuina.

16 —Deixa'm el mòbil, mare. És per a veure si els amics m'han enviat algun whatsapp...

—Ni whatsapp ni whatsopp.

Els iaies tenien el primer calaix del moble de la dreta a caramull de carpetes. «Rebuts de l'aigua». «Rebuts de la llum». «Rebuts del gas». «Rebuts de la contribució». Allò era una bicoca! Ja estaven classificats! Hala, a la caixa!

El segon calaix contenia tres carpetes de color blau fosc. En la primera, ben grossa, hi havia escrita una anotació estranya: «Sobre el tresor de Sertori. Apunts». En la segona, també ben plena: «Retalls de premsa». En la tercera, més prima: «Mapes, plànols i altres materials. Via Augusta».

Sabia que el meu iaio tenia molta afició per tot allò que feia olor d'antic. Fet i fet, quan jo tenia deu anys, el vaig acompanyar a una muntanyeta on hi

havia restes d'un poble de l'any de la picor i em va ensenyar a identificar uns trossets de gerro que, com em va explicar, estaven cuits directament al foc. O això vaig entendre.

—Els agafes, els mires ben mirats, els toques amb molta cura i els tornes a deixar al mateix lloc. Ho has entés?

—Sí, iaio.

Però quan em va comentar que per aquelles contrades hi havia caus de rabosa i coves amb rats penats, el meu escàs interès pels trossos de gerro es va esfumar en l'aire.

—Iaio, jo vull veure les raboses i els rats penats.

—Les raboses poden mossegar i els rats penats viuen dins de les coves i no portem llanternes.

—Iaio, vull veure les raboses i els rats penats!

—T'he dit que no podem. Vinga, ajuda'm a buscar fragments ceràmics interessants (així m'ho va dir).

L'excursió va acabar enjorn perquè jo em vaig entossudir amb les raboses i els rats penats, i el iaio va tornar a la seua amb els trossets de gerro.

—Au, que ja tinc el cap fet un tabal! —em va dir molt enfadat.

I ja no el vaig acompanyar ni una vegada més.

Però allò del tresor de Sertori em va picar la curiositat. Qui devia ser aquell Sertori? Quin tresor? Què tenien a veure els retalls de premsa i la Via Augusta?

18 Em sonava la Via Augusta... A un camí de l'època romana? A una pregunta que havia posat el mestre de sisé de primària? No ho tenia clar. En aquest curs, no, això de segur, perquè els temes d'Història anaven sobre una altra època. O no? No ho sabia del cert. No debades m'havia endut una carabassa de la grandària d'un camp de futbol en l'assignatura!

Vaig deixar les tres carpetes del segon calaix a un costat i vaig obrir el tercer. Més carpetes, dues en total, i totes classificades: «Postals d'amics i coneguts». «Dibuixos de Carles de menut». Dibuixos meus! I un fum! Futbolistes, cavalls, gosos, dinosaures de tota classe, balenes, cocodrils, elefants, representacions de la família: mon pare amb bicicleta, ma mare asseguda en una engronadora, els iaies, el meu cosí Rubén... Ah! Més que veure'ls amb claredat (els dibuixos eren una catàstrofe), ho explicava en cada un amb unes

lletres que ja anunciaven el desastre cal·ligràfic que soc ara.

Exacte! Em diuen Carles. Carles Agramunt, tinc quinze anys acabats de fer, vaig a l'institut i he aconseguit batre el rècord de carabasses des que vaig començar a anar a escola. Tres, i això ja ho havia explicat abans.

Vaig sentir la mare. Cantava —o desfeia a micones una cançó de l'any de les tàperes, «Ay, pena, penita, pena, pena de mi corazón, que me corre por las venas, pena, con la fuerza de un ciclón»— des de la cuina. Em vaig apropar a la bossa que s'havia deixat penjada en una de les cadires del menjador i hi vaig localitzar el meu mòbil. El tenia en silenci. Uf! Cinc missatges de whatsapp! Tres del meu amic Tomi des de les nou del matí:

< Tomi

Tas mort o q?

Contsta borinot

Vs a la

Vaig poder contestar mentre sentia ma mare amb la cançó.

< Tomi

Ja t contare xq ara no puk 🙄

I dos d'Annabel.

< Annabel

Com s qdat a ksa 😊 ?

Xq n contsts 🙄 ?

Vaig escriure a tota paleta.

Jo tankt 🙄 ja t contare

Quan ma mare va acabar de destruir la cançó, vaig deixar el telèfon dins de la bossa i vaig col·locar les postals i els dibuixos dins de la caixa més gran. I, de seguida, va aparéixer.

—Com ho portes, fill?

—Bé.

—Hala, segueix mentre jo torque la pols de l'escriptori, les cadires i la tauleta de la tele.

El quart calaix era un poti-poti de bolis, llapis de colors, maquinetes de fer punta, retoladors, targetes de visita, fundes d'ulleres, dos auriculars vells, un tampó i una dotzena llarga de didals. Ho

vaig abocar tot dins de la caixa més gran, en companyia de les postals i els dibuixos.

Mentre la mare torcava la pols, vaig obrir la primera carpeta del segon calaix. Vaig passar alguns fulls escrits a mà pel iaio i em va entrar una mena de picor que em va recórrer la pell. Parlava d'un possible tresor consistent en abundants lingots i monedes de plata que el tal Sertori havia abandonat de manera precipitada després d'una derrota contra un personatge anomenat Pompeu. El iaio havia escrit sobre una quartilla mig engroguida:

«Diuen les cròniques que la primera batalla no va decidir res; però, l'endemà, quan els dos bàndols estaven preparats per a l'enfrontament, va arribar des del sud-oest, procedent de Saetabis, un reforç molt important que es va reunir amb les forces de Pompeu. Això va comportar que Sertori fugira a la desesperada en direcció al seu campament perseguit pels enemics. No tingué altra opció que abandonar totes les pertinences (atenció: les cròniques asseguren que només tingué temps d'enterrar l'abundant plata que li servia per a pagar la tropa) i dirigir-se a Arse. Aquella batalla, que tothom anomena de Suro, va marcar el principi de la desfeta de Sertori».

Hi havia una altra quartilla amb un plànol dibuixat a mà, que indicava la possible situació del campament d'aquell Sertori. Coneixia aquella contrada! Si havia passat per allà més de cinquanta vegades amb bicicleta per anar a la bassa dels Romero!

Hi havia, també, un full doble amb la fotografia d'un camí de pedres. I davall, un text bastant llarg que seguia una nota escrita a mà pel iaio: *De la Via Augusta al sud de València. De Ricardo Gascó i Ana María Morales.*

I el text:

«Aproximadament, el campament de Sertori, en funció del nombre de legions que citen les fonts, devia tindre, *grosso modo*, 700×400 m, així és que una quadrícula de 350×299 garanteix, almenys, un pas est-oest i un altre nord-sud, siga quin siga l'emplaçament del campament.

Com distribuïm la quadrícula?

Òbviament, aprofitant l'eix que ens ofereix la mateixa via.

Hi ha un punt que gira en angle recte, es dirigeix al sud; un altre angle recte que pren la direcció original, amb un curs paral·lel al traçat que portava, i després, progressivament torna al traçat.

Entre angle recte i angle recte, hi ha uns trescents cinquanta metres. Des de la Via Augusta fins al primer angle recte hi ha uns 3,7 quilòmetres, és a dir, 2,5 *mille passuum*, que ens duen davant de la porta Pretòria del campament.

I si observem els plànols de la zona, descobrim que encara existeixen les vies que assenyalen la resta d'accessos al campament, tant a l'exterior com a la distribució interior».

No vaig passar d'aquest punt perquè no entenia massa coses del que explicava el text.

Em va cridar l'atenció un escrit a mà, amb lletra perfectament llegible, en dos folis de color verd clar.

«Sobre la ubicació de Sucro i del campament de Sertori.

Sabem que el campament de Sertori estava ben a prop de Sucro; que l'enfrontament amb Pompeu va prendre el nom de batalla de Sucro per la proximitat a aquest topònim. Per tant, si volem localitzar el campament, caldrà ubicar Sucro, una de les etapes de la Via Augusta que figura en els itineraris romans. Coneixem les distàncies: de Saetabis (l'actual Xàtiva) a Sucro, 16.000 *passuum*; de

Valentia a Sucro, 20.000 *passuum*. La confluència de les distàncies ens donarà la situació de Sucro i, també, el punt aproximat on Sertori va muntar el seu campament. Aquestes distàncies, passades a quilòmetres, ens donarien 24 quilòmetres fins a Saetabis i 30 quilòmetres fins a València, quantitats que hauríem de constatar sobre l'actual carretera d'Albacete, que arrancava de la porta de Sant Vicent de la capital del Túria...»

En aquest punt vaig parar de llegir perquè, com en el document anterior, el contingut em venia ample per tots els costats.

L'única persona que podia desxifrar aquell *ma-remàgnum* de dades era Míriam.